

klasické
evergreeny

7. 3. 2019, 18 hodin
Dům kultury města Ostravy

|| | | janáčkova
| | | | | filharmonie
| | | ostrava

OSTRAVA!!!

program:

Keiko Abe

The Wave Impressions
koncert pro marimbu a orchestr

15´

Henri Tomasi

Koncert pro altový saxofon a orchestr
Andante. Allegro
Giration: Allegro

19´

/přestávka/

Wolfgang Amadeus Mozart

Basiliova árie „In quegli'anni, in cui val poco“
z opery Figarova svatba

4´

Figarova árie „Non più andrai, farfallone amoroso“
z opery „Figarova svatba“

3´

Papagenova árie „Der Vogelfänger bin ich ja“
z opery „Kouzelná flétna“

3´

Robert Schumann

Koncert pro violoncello a orchestr a moll op. 129

25´

Nicht zu schnell

Langsam

Sehr lebhaft

účinkují:

Anton Ždanovič – marimba

Lukáš Kolek – saxofon

Vincenc Ignác Novotný – tenor

Pavel Divín – baryton

Tomáš Kura – baryton

Judita Škodová – violoncello

Janáčkova filharmonie Ostrava

Heiko Mathias Förster – šéfdirigent JFO

Japonská marimbistka a skladatelka **Keiko Abe** (* 1937) je mezi hráči na bicí nástroje považována za žijící legendu, díky níž byla marimba povýšena do role sólového koncertního nástroje. Zvukové bohatství marimby zaujalo Keiko Abe již v dětství, když ve 12 letech zhlédla hudební vystoupení marimbového souboru amerických misionářů. V letech 1950–59 studovala hru na xylofon u Eiichiho Asabukiho a poté si vzdělání rozšířila na Tokijské univerzitě Gakugei, kde byla ve hře na bicí nástroje žákyní M. Imamury a Y. Ojakeho a v kompozici S. Arigy a T. Kašivagiho. Po studiích působila krátce jako xylofonistka proslulého japonského symfonického orchestru NHK a založila rovněž vlastní soubor Xebec Marimba Trio, který se zaměřoval na interpretaci úprav lidových písní a populární hudby. Roku 1960 zahájila Keiko Abe sólovou kariéru, během níž významnou měrou rozvinula technické možnosti svého nástroje a pomohla rozšířit jeho repertoár: premiérovala přes 170 sólových a komorních skladeb. Velký mezinárodní ohlas sklidilo zejména její album *Art of Marimba* z roku 1969 s kompozicemi vlastními i dalších japonských skladatelů. Od roku 1963 spolupracovala Abe s japonskou firmou na výrobu hudebních nástrojů Yamaha, jíž pomáhala navrhovat design a uvádět do praxe různá technická vylepšení marimby. K nim patřilo rovněž rozšíření rozsahu ze čtyř na dnes již standardizovaných pět oktáv. Ve své tvorbě (více než 70 děl) byla Keiko Abe inspirována jazzem a japonskou lidovou hudbu. Studova-

la způsob interpretace jazzových vibrafonistů Milta Jacksona a Lionela Hamptona a svůj kompoziční styl založila na improvizaci, která je jakýmsi tvůrčím východiskem jejích skladeb, jež jsou dnes z velké části oblíbenou složkou repertoáru marimbistů po celém světě.

Koncert pro marimbu a orchestr nazvaný The Wave Impressions vznikl roku 2002. Podle skladatelčiných vlastních slov je dílo složeno ze tří kontrastních hudebních prvků a přístupů. V krátké introdukcii se střídá orchestrální motiv, jehož melodika nese vlivy japonské lidové hudby, s pasážemi marimby. Erupce sólového nástroje posléze přebírají vůdčí roli a určují celkový hudební ráz této energické, virtuózně koncipované části. V prostřední větě se nad hlubokými rejstříky marimby klene široká melodie orchestru. Klidný a soustředěný hudební proud vytváří podle skladatelky obraz tiché modlitby. Po sólové kadenci se před posluchači otevře snová hudba charakteristická proměnlivým metrickým pulzem, která postupně přerůstá do vitálního, energií sršícího finále.

Francouzský skladatel **Henri Tomasi** (1901–1971) se narodil v Marseilles do rodiny chudých přistěhovalců z Korsiky. Jeho otec byl amatérským flétnistou a nadšeným folkloristou, který vydal dvě sbírky korsických lidových písní. Henri vstoupil roku 1909 na marseillskou konzervatoř, kterou absolvoval v oborech hudební teorie, harmonie a hra na klavír. Podobně jako

hudba okouzlovalo tehdy mladého chlapce také moře a život námořníků, avšak otec mu námořnickou profesi důrazně zakázal. Nelehké životní podmínky jej přinutily přivydělávat si hrou na klavír v tehdy nově vznikajících biografech. Pohotová improvizace, již bylo k doprovázení němých filmů zapotřebí, odkryla Tomasiho nevšední nadání pro skladatelské řemeslo. S finanční pomocí města Marseilles mohl později odejít studovat na proslulou pařížskou konzervatoř. Zde byl mj. žákem Paula Vidala, Vincenta d'Indyho a Philippa Gauberta. Roku 1927 obdržel Tomasi tzv. „Prix de Rome“, stipendium pro studenty umění, které dotyčnému zajišťovalo roční pobyt v Římě. Tehdy slavil první úspěchy jako dirigent rozhlasových orchestrů a také jeho kompozice si začaly získávat oblibu veřejnosti. V roce 1932 společně se skladatelem Pierrem-Octavem Ferroudem založil Le Triton (société de musique de chambre), která se snažila propagovat ve Francii soudobou hudbu. Roku 1939 se Henri Tomasi vrátil zpět do Marseilles, kde se stal dirigentem Orchestre national, posléze šéfdirigentem opery v Monte Carlu (1946–47) a šéfem Orchestre du Casino ve Vichy (1947–52). Od roku 1957 se věnoval výhradně kompozici. Tomasiho skladatelské dílo čítá na 120 opusů, z nichž vyniká řada populárních instrumentálních koncertů pro trubku, saxofon, violu, klarinet, trombon, fagot, housle, flétnu, harfu a kytaru, z dalších děl pak např. opery L'Atlantide (1951), Le

silence de la mer (1963) nebo kantáta Requiem pour la paix (1945).

Koncert pro altový saxofon a orchestr zkomponoval Tomasi roku 1949 a věnoval jej proslulému francouzskému saxofonistovi Marcelu Mulemu, který skladbu premiéroval v Paříži s Orchestre national de France pod taktovkou autora. Část hudebního materiálu koncertu zamýšlel Tomasi původně využít v současně komponovaném oratoriu La nuit obscure de Saint Jean de la Croix (Temná noc Svatého Jana z Kříže), naopak později některé motivy z koncertu převzal do choreografických variací Atinény v opeře L'Atlantide. Kompozice se vyznačuje formovou vyvážeností neoklasicismu, jež je zahalena do impresionisticky pestrého orchestrálního hávu s názvuky jazzu ve druhé větě. První dvě věty (Andante – Allegro) jsou spojeny v jeden celek, závěrečné finále s podtitulem Giration (Kroužení) pak rozvíjí v zuřivém pohybu motiv z předchozí sólové kadence. Dílo završuje návrat témat z úvodního Andante, avšak ve zkreslené, pokroucené podobě. Skladba v plné míře využívá virtuózních možností altového saxofonu.

Na jaře roku 1781 došlo k roztržce mezi mladým **Wolfgangem Amadeemem Mozartem** (1756–1791) a salcburským arcibiskupem Hieronymem Colloredo-Mansfeldem. Výsledkem bylo Mozartovo propuštění z arcibiskupských služeb a zároveň

rozchod s otcem, jenž bezúspěšně přemlouval syna k návratu do Salcburku a snažil se jej přimět k urovnání celého sporu. Ve Vídni se Wolfgang Amadeus Mozart postavil na vlastní nohy, profiloval se jako svobodný umělec, klavírní virtuos a komponista. První významný úspěch Mozartovi ve Vídni přinesla opera *Únos ze serailu*, jejíž premiéra roku 1782 skladatele doslova katapultovala mezi prominentní vrstvy vídeňské společnosti. Podobně úspěšným dílem se o několik let později stala komická opera *Figarova svatba* (v italském originále *La nozze di Figaro*) na libreto Lorenza da Ponte. Práci na opeře Mozart začal v říjnu či v listopadu 1785 a již 1. května 1786 bylo dílo inscenováno na jevišti vídeňského Burgtheateru. Předlohou opery je stejnojmenná divadelní hra francouzského dramatika Pierra de Beaumarchais, která volně navazuje na divadelní hru *Lazebník sevillský* (milovníkům opery známou ve zhudebnění Gioacchina Rossiniho). Libretista da Ponte potlačil některé rovnostářské a sociálně kritické prvky Beaumarchaisova dramatu, kvůli kterým bylo dílo nezřídka zakazováno, a přenesl je spíše do tradice *commedie dell'arte*. Děj ukazuje hraběte Almavivu jako intrikána a sukničkáře, který chce získat služebnou Zuzanku, s níž se chce oženit hraběcí sluha, lazebník Figaro. Na konci prvního jednání nachytá hrabě v Zuzančině pokoji pážete Cherubína, kterého podezírá, že udržuje poměr s hraběnkou. Cherubína za trest pošle k vojenskému regimentu do Sevilly. Ve své árii *Non più andrai, farfallone amoroso si*

Figaro Cherubína dobírá a škádlí ho srovnáváním jeho smutné budoucnosti ve vojsku s dosavadním pohodlným životem naplněným flirtováním s hraběnkou. Ve druhém a třetím dějství se vztahy mezi hlavními postavami zamotávají a komplikují následkem nejrůznějších intrik. Ve čtvrtém závěrečném dějství dochází večer v parku za přítomnosti hraběnky, Zuzanky, hraběte, Figara a Cherubína k několika předstíraným i vážně míněným vyznáním lásky, které jsou zpravidla adresovány nesprávným osobám. Hraběnka a Zuzanka si navzájem vyměnily šaty, což netuší Figaro, který je rozčilen zjištěním, že se Zuzanka chtěla sejít s hrabětem. Své zklamání ze Zuzančiny nevěry sděluje učiteli hudby Donu Basiliovi, který v árii *In quegl'anni, in cui val poco* následně celou situaci komentuje vzpomínkou z mládí – bizarním textem s ponaučením, že smradlavý úkryt v oslí kůži, zažene chutě strašlivé divoké bestie, ostudu, nebezpečí i smrt.

Singspiel *Kouzelná flétna* (*Die Zauberflöte*) na libreto Emanuela Schikanedera vznikl v samém závěru Mozartova života na jaře a v létě roku 1791 a premiéry se dočkal v září téhož roku v Divadle na Vídeňce. Pohádkový děj je ve velké míře založen na zednářské symbolice a filozofii. Známa árie ptáčníka Papagena *Der Vogelfänger bin ich ja* pochází ze začátku prvního jednání. V této radostné písničce s charakteristickým flétnovým motivkem představuje publiku svoji srdečnou, avšak poněkud vychloubačnou povahu.

Německý romantický skladatel **Robert Schumann** (1810–1856) začal svou hudební dráhu jako klavírní virtuos, avšak kariéry se musel na počátku 30. let vzdát kvůli chronickému onemocnění pravé ruky. Nadále se věnoval výhradně kompozici. Složil velké množství děl, zejména pro klavír, mezi jeho opusy lze však nalézt také řadu písní, komorní hudby, čtyři symfonie, koncerty pro klavír, housle a violoncello, kantáty a oratoria. V závěru života trpěl psychickými problémy a dokonce se pokusil i o sebevraždu skokem do Rýna. Poslední dva roky života strávil v psychiatrické léčebně v Endenichu u Bonnu.

Na podzim roku 1850 se Robert Schumann stal městským hudebním ředitelem v Düsseldorfu. Právě tehdy u něj začala propuknout duševní choroba, kvůli které musel o tři roky později toto místo opustit. K podstatnému zhoršení Schumannova zdravotního stavu přispělo zřejmě z velké části jeho horečné pracovní tempo. Koncert pro violoncello a orchestr a moll op. 129 zkomponoval Schumann během pouhých patnácti dní mezi 10. a 24. říjnem 1850. Romantismus violoncellu jako sólovému nástroji příliš nepřál. Mezi smyčcovými nástroji tehdy vládly housle, jejichž popularitě dopomohla takřka neomezená virtuosita Nicolò Paganiniho. Mezi hudebníky navíc panovalo přesvědčení, že kvůli poněkud slabému tónu a převládajícímu střednímu či nižšímu rejstříku není violoncello schopné se prosadit oproti početnému romantickému orchestru. Schumannovo rozhodnutí věnovat violoncellu sólový koncert se proto

z dobového hlediska jeví jako více než překvapující. Víme však, že Schumann sám se od roku 1830 učil hrát na violoncello a tomuto nástroji připsal řadu komorních skladeb. Rozhodujícím impulzem však zřejmě byl úspěch jeho Pěti kusů v lidovém tónu pro violoncello a klavír z roku 1849, který ho podnítil k pokusu o kompozici většího formátu určenou violoncellu s průvodem orchestru. V původním náčrtu nazval Schumann svou skladbu jako Konzertstück (Koncertní kus), pravděpodobně kvůli skromnějšímu rozsahu díla a faktu, že všechny tři věty jsou svázány dohromady na způsob jakési fantazie a navzájem propojeny drobnými motivickými odkazy. Kompozice byla pravděpodobně původně určena violoncellistovi düsseldorfského orchestru Christianu Reimersovi, ale ačkoli Schumann s Reimersem skladbu nacvičoval, k jejímu veřejnému provedení nedošlo. V letech 1852–54 učinil skladatel zásadní revizi díla, která se týkala zejména vzájemného zvukového vyvážení orchestrálního aparátu oproti sólovému partu. Dílo bylo premiérováno teprve po Schumannově smrti cellistou Ludwigem Ebertem v Lipsku roku 1860, avšak své místo v repertoáru našel koncert teprve díky geniálnímu katalánskému violoncellistovi Pablu Casalsovi. Jednotlivé části koncertu následují bez přerušení (attaca), jsou propojeny pasážemi sólového violoncella. Mezi oběma krajními rychlými větami, v nichž je prezentována sólistova virtuosita, stojí pomalá část, skvostná drobná romance, která ukazuje Schumannovo mistrovství

v oblasti hudební lyriky.

Ondřej Pivoda

Anton Ždanovič (* 1991) si zakládá na koncepci tvorby hlubokého zvuku nástroje. Řadí se k předním kreativním a inovativním evropským perkusionistům své generace.

Odborné i laické publikum si získává charismatickými a fascinujícími výkony, v nichž se snoubí technické kvality ovládání nástroje s rafinovaností prezentace a hudebním ponorem. Díky spolupráci s takovými vynikajícími umělci, jako jsou Andrea Bocelli, Ennio Morricone, Chick Corea, Winton Marsalis, Wayne Shorter, Gérard Depardieu a další, získal neocenitelné umělecké zkušenosti a dovednosti, jež tvoří základ jeho hry na marimbu a perkuse.

Na svém kontě má řadu významných ocenění ze soutěží v Itálii, Slovinsku, Česku, Moldavsku a Bělorusku. Na základě těchto úspěchů získal již dvakrát prémii Českého hudebního fondu (2013 a 2015). Jako mezinárodně uznávaný umělec vystupoval v USA, Velké Británii, Číně, Jižní Koreji, Ománu, Rusku, Švýcarsku, Německu a dalších evropských zemích.

V roce 2017 získal magisterský titul na Akademii múzických umění v Praze. Své umění si dále zdokonalil na stáži na LUCA School of Arts v Leuvenu (Belgie, 2016) a na Conservatorio di Musica G. B. Pergolesi ve Fermu (Itálie, 2014-2015). Jako sólista vystoupil s Českým národním symfonickým orchestrem,

Prague Royal Philharmonic Státním komorním orchestrem Běloruska, Art-Harmonicum Minsk, PKF-Pražskou filharmonií a dalšími orchestry. Prošel také akademii České filharmonie (2015-2017) a Filharmonie Brno (2014-2016).

V roce 2018 se stal asistentem na Royal Conservatory v Antverpách. Od roku 2017 je rovněž doktorandem na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a od roku 2018 na Antverpské univerzitě (Belgie). Od roku 2017 je hostujícím umělcem Běloruského státního komorního orchestru. Od začátku současné sezóny je sólovým tympanistou Pražské královské filharmonie.

Je podporován Nadací Život umělce, Nadací Český hudební fond a Nadačním fondem na podporu vážné hudby.

Lukáš Kolek studuje na Hudební akademii v Katovicích obor hra na klasický saxofon pod vedením Bartłomieja Dusia. Pravidelně se rovněž vzdělává na mezinárodních interpretačních kurzech u světoznámých sólistů, jako jsou např. Vincent David či Claude Delangle.

K jeho úspěchům patří účast ve finále soutěže Goldensaxophone v Kyjevě (2017), bronzová cena v soutěži v rámci Emona festivalu v Lublani (2018) či 2. místo v 1. akademické soutěži miniatur v Katovicích (2018). V roce 2019 se zúčastní prestižních mezinárodních soutěží v Belgii, Andoře a Katovicích. Jako sólista se několikrát představil s Janáčkovou filharmonií Ost-

rava, Českou filharmonií a Filharmonií Bohuslava Martinů, se kterými předvedl Koncert A. Glazunova, Concertino da camera J. Ibarta či Scaramouche D. Milhauda. Letos v květnu jej čeká vystoupení se Symfonickým dechovým orchestrem Májovák a v červenci se pak představí v italském Miláně se skladbou Saxpack od Otto M. Schwarze. Jako sólista hrál také na koncertě Leoš Janáček a Tři tygři, oslavující 100 let kultury Moravskoslezského kraje v Ostravě (2018).

Od roku 2013 vyučuje na Základní umělecké škole v Třinci a od roku 2018 je pedagogem na Janáčkově konzervatoři v Ostravě.

Vincenc Ignác Novotný se narodil 30. 6. 1999 v Praze. V roce 2010 jej k přijímacím zkouškám na osmileté Gymnázium Jana Nerudy, (nynější Gymnázium a hudební škola hl. města Prahy) úspěšně připravila Daniela Štěpánová-Šimůnková. Na této škole zahájil studium oboru sólový zpěv. Během studia se zúčastnil mnoha soutěží. Písňová soutěž Bohuslava Martinů (2015 - 1. místo a titul absolutního vítěze soutěže dále Cena Karla Hartiga, Beno Blachuta a Cena Českého rozhlasu), Mezinárodní pěvecká soutěž Giulio-Perotti-Gesangwettbewerb v německém Ueckermünde (2015– 1. cena), Pěvecká soutěž Antonína Dvořáka v Karlových Varech (2016 - v kategorii Operní naděje získal 1. cenu a vedlejší cenu Jiřiny Markové za interpretaci písně A. Dvořáka). Na konci roku 2016 nastu-

doval roli Bastiena v Mozartově opeře Bastien a Bastienka a provedl ji s Jaromírem Nohavicou, mimo jiné i v jeho divadle Heligonka. V letech 2015 a 2017 zpíval sólově v pražském Rudolfinu za doprovodu FOK v rámci projektu Hudební talenty Josefu Sukovi, poprvé pod taktovkou Davida Švece, podruhé ve spolupráci s dirigentem Jiřím Rožněm. Od léta 2017 je každoročním hostem festivalu Olomoucké barokní slavnosti, kde již nastudoval několik rolí, v roce 2019 bude spolupráce pokračovat.

V současnosti absoluuje bakalářské studium na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni u Margit Klauthoffer.

Tomáš Kura pochází z Českého Těšína, kde získal i své první hudební zkušenost ve folklórním souboru Slezánek. V roce 2007 nastoupil na Janáčkovu konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, kterou absolvoval pod pěveckým vedením Zdeňka Krulíkovského. Ve studiu operního zpěvu pokračoval od roku 2013 na Ostravské univerzitě ve třídě Tatiány Teslí. V průběhu prvního magisterského ročníku studoval v rámci programu Erasmus, na státní hudební konzervatoři Jacopa Tomadiniho v Itálii u Domenica Balzaniho.

Již během studia vystoupil v několika rolích v Národním divadle moravskoslezském, a to jako Colas v Mozartově Bastienovi a Bastience, Figaro v Mozartově Figarově svatbě, Robert v Burkhardově Ohňostroji či Papageno v Mozartově Kouzelné flautě.

né flétně a v současné době jej můžete vidět jako Barytona v Johnsonově Čtyřtónové opeře.

Vedle studia vyučuje sólový zpěv a hudební teorii na základní umělecké škole. V Divadle J. Myrona vystupoval v roli Krále ve Zlatém kolovratu P. Helebranda a se sborem Canticum Ostrava se účastnil dnů NODO v Xenakisově opeře Oresteia a v Hábově opeře Přijď království Tvé.

Judita Škodová začala hrát na violoncello v šesti letech, v roce 2010 absolvovala Gymnázium Jana Nerudy s hudebním zaměřením pod vedením Mirka a Martina Škampových, v tomtéž roce byla přijata na HAMU do třídy Miroslava Petráše, pod jehož vedením absolvovala v roce 2016.

Je vítězkou celostátních i mezinárodních violoncellových soutěží - Prague Junior Note, Heranova violoncellová soutěž, Talents for Europe a dalších.

Na Mezinárodním festivalu mladých hudebníků v německém Coburgu v roce 2005 debutovala jako sólistka Pražského studentského orchestru, o dva roky později účinkovala spolu s Josefem Sukem v dvojkoncertu A. Vivaldiho ve Dvořákově síni Rudolfiny. Zúčastnila se mistrovských kurzů u J. Barty, M. Fukačové, J. P. Maintze, J. Pernoo, M. Perényiho, X. Jankovič, C. Bohorqueze a dalších. V rámci studia na HAMU absolvovala roční stáž na Hudební akademii v Odense pod vedením M. Fukačové a ve školním roce 2015/2016 byla díky progra-

mu Erasmus+ zároveň studentkou Jérôma Pernoo na CNSM v Paříži.

Opakovaně obdržela Cenu za interpretaci díla B. Martinů, udělovanou mezinárodními interpretačními kurzy International Sommer Akademie – Prag-Wien-Budapest, a účinkovala na koncertě vítězů ve vídeňském rozhlase ÖRF. Pravidelně se účastní edukačních projektů České filharmonie, spolupracuje také s mladou generací českých skladatelů. Od roku 2013 je členkou orchestrální akademie PKF – Prague Philharmonia. Již od dětství se intenzivně věnuje také komorní hudbě. Je zakládající členkou ansámblu Quasi Trio, s nímž absolvovala dvouletou stáž pod vedením Tria Wanderer v Paříži. V současnosti studuje magisterský program komorní hry na HAMU v Praze. Jako sólistka spolupracovala s Vinohradským symfonickým orchestrem, Moravskou filharmonií Olomouc, Severočeskou filharmonií Teplice, Akademickými komorními sólisty a PKF -Prague Philharmonia.

OSTRAVA!!!

Moravskoslezský
kraj

MINISTERSTVO
KULTURY

KVALITA HOSPODÁŘSKÁ KOMORA
MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

srdečně
vás zveme
na koncert

Giltburg hraje Rachmaninova
14. 3. 2019, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy

Sergej Rachmaninov

Koncert pro klavír a orchestr č. 4 g moll op. 40

Richard Wagner (arr. H. M. Förster)

Prsten Nibelungův, suita z oper

Boris Giltburg – klavír

Janáčkova filharmonie Ostrava

Heiko Mathias Förster – šéfdirigent JFO

Anton
Ždanovič
marimba

7. 3. 2019, 18 hodin
Dům kultury města Ostravy